

KRAJOWA RADA RADCÓW PRAWNYCH

00-478 Warszawa, Aleje Ujazdowskie 18 lok. 4
tel. 22 821 99 71, 821 99 72, 626 82 49 • e-mail: kirp@kirp.pl • NIP: 526-10-43-011

Warszawa, dnia 6 sierpnia 2020 r.

W odpowiedzi na zapytanie Pani Mecenas z dnia 28 lipca 2020 r. w związku ze skierowanym do Pani wezwaniem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do złożenia określonych informacji i dokumentów w ramach postępowania wyjaśniającego w kierunku wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz w sprawie uznania wzorca umowy za niedozwolony przez wybrane kancelarie adwokackie i radców prawnych – Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych informuje, że przedstawione zagadnienie będzie przedmiotem dalszych badań i obserwacji ze strony uprawnionych organów samorządu radców prawnych. Niemniej z uwagi na pilny charakter Pani korespondencji i zbliżający się upływ wyznaczonych przez organ państwowy terminów Komisja wyraża następujący pogląd.

Nie pozostawia wątpliwości status radcy prawnego prowadzącego kancelarię – jako przedsiębiorcy. Fundamentalną zasadą wykonywania zawodu radcy prawnego jest obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej (art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych). Art. 3 ust. 6

ustawy o radcach prawnych wprowadza zamknięty katalog dopuszczalnych wyłączeń z tego obowiązku.

Zakres tajemnicy zawodowej w kontekście działań kontrolnych podejmowanych wobec przedsiębiorcy – radcy prawnego podlegał wcześniej analizie dokonywanej przez Komisję. Jako powszechne i jednolite, tak w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie uznać należy stanowisko, że umowy oraz dokumentacja prowadzenia działalności gospodarczej wymagana przepisami prawa nie są objęte tajemnicą radcy prawnego w rozumieniu powołanego wyżej art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych w związku z obowiązkiem poddania się radcy prawnego jako przedsiębiorcy czynnościom kontrolnym uprawnionych do tego organów.

Jak wynika z treści skierowanego do Pani wezwania, podstawę prawną czynności organu stanowi art. 48 ust. 1 i 2 pkt 1a i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że czynności organu podejmowane są w ramach postępowania wyjaśniającego – postępowania „w sprawie”, poprzedzającego ewentualne wszczęcie postępowania przed Prezesem Urzędu na podstawie art. 49 ustawy przeciwko określonej przedsiębiorcy. Należy w związku z powyższym zwrócić uwagę na charakter tego postępowania w kontekście art. 69 i art. 71 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (v. pouczenie pkt IV skierowanego do Pani wezwania).

Tym niemniej, kwestia znaczenia tych regulacji w powiązaniu z przepisami ustawy o radcach prawnych i Kodeksu Etyki Radcy Prawnego wymaga bliższej analizy. Zagadnieniem o pierwszoplanowym znaczeniu jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy ujawnienie konkretnej umowy z klientem radcy prawnego nie będzie obciążone ryzykiem ujawnienia tajemnicy zawodowej. Jak się wydaje, niewykluczona jest sytuacja, że szczegółowo określony przedmiot umowy może prowadzić w określonym obszarze do ujawnienia tajemnicy zawodowej (np. poprzez szczegółowy opis przedmiotu opinii prawnej, której sporządzenie stanowi przedmiot umowy).

W kontekście wezwania do ujawniania konkretnych umów Komisja dostrzega potrzebę pogłębionej analizy przepisów art. 71, art. 105a, art. 105n i art. 105q pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Winny one służyć wypracowaniu zalecanego, zgodnego z prawem i bezpiecznego etycznie sposobu postępowania radców prawnych w przypadku postępowań prowadzonych na podstawie tych regulacji.

Wobec powyższego, przed wypracowaniem stosownych propozycji rozwiązań, w wywołanym Pani pytaniem przypadku, w ocenie Komisji uznać należy, że żądane przez organ informacje i dokumenty obrazują sposób działania kancelarii w oderwaniu od konkretnych spraw, a zatem nie są przedmiotem tajemnicy zawodowej radcy prawnego (ich ujawnienie nie narusza tajemnicy zawodowej). W niektórych przypadkach oczekiwane dane mają charakter statystyczny (np. ilość wniesionych pozwów, ilość przypadków odstąpienia od umów o pomoc prawną, przyczyny tego odstąpienia itd.)

Jedynym żądaniem, którego uwzględnienie mogłoby ewentualnie naruszać tajemnicę zawodową, to wezwanie do przedłożenia umów zawartych z klientami. Trzeba mieć przy tym na uwadze orzecznictwo, według którego dane zamieszczone w fakturze wystawionej za świadczenie pomocy prawnej nie są objęte tajemnicą zawodową i faktura taka podlega udostępnieniu organom podatkowym, czy kontroli skarbowej (a mogą tam znaleźć się podobne dane, do danych zamieszczonych w umowie o świadczenie pomocy prawnej, np.: dane klienta, wysokość wynagrodzenia, siłą rzeczy – informacja o korzystaniu z pomocy prawnej, oznaczenie sprawy, w której faktura jest wystawiana). W kontekście powyższego, Komisja wyraża pogląd, że również przedłożenie Urzędowi po jednej umowie z ewentualnych kilku wzorców stosowanych przez kancelarię, każdej zanonimizowanej co do danych strony, ale zawierającej dane interesujące organ (wynagrodzenie i sposób jego ustalenia oraz zapłaty, inne koszty i wydatki, rozwiązanie i odstąpienie od umowy etc.), z jednej strony nie narusza tajemnicy zawodowej, a z drugiej – brak jest podstaw do skutecznego oprostowania żądania Urzędu, albowiem jest ono zgodne z prawem.

Konkludując, wskazać należy że nie istnieją przeszkody do udzielenia odpowiedzi na pytania Urzędu, ze wskazaniem, że przedkładane umowy winny zostać zanonimizowane w zakresie informacji identyfikującej stronę.

Przewodniczący Komisji

Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP

r. pr. Ryszard Wilmanowicz

